

ODBAČEN ZAHTEV ŽRTAVA DA GOVORE NA SUĐENJU HARTMANOVOJ

Author: Simon Jennings

Nekoliko udruženja je saopštilo kako žele da iznesu informacije koje bi doprinele pravičnom suđenju. Sudije Haškog tribunala koje će voditi proces protiv bivše portparolke tužilaštva, Florans Hartman (Florence Hartmann), nisu dozvolile regionalnim organizacijama žrtava da na suđenju iznesu svoje argumente.

Udruženje logoraša Bosne i Hercegovine, udruženje Majke enklava Srebrenica i Žepa, te udruženje Žena žrtva rata, pismeno su se obratili sudu u martu ove godine, zahtevajući da se pojave pred njim kako bi predočili podatke za koje tvrde da mogu doprineti tome da suđenje Hartmanovoj bude pravično.

Hartmanova je od 1999. do 2006. bila predstavica za štampu bivše glavne tužiteljke Karle del Ponte (Carla Del Ponte), a sudiće joj se po dve tačke optužnice za uvredu suda zbog navodnog obelodanjivanja poverljivih odluka žalbenih sudija u postupku protiv bivšeg predsednika Srbije, Slobodana Miloševića. Suđenje Miloševiću – za ratne zločine počinjene u Bosni, Hrvatskoj i na Kosovu – počelo je 2002. godine, ali nikada nije okončano, jer je okrivljeni u martu 2006. umro u svojoj ćeliji.

U nalogu koji je sudsko veće 27. avgusta 2008. izdalo umesto optužnice, navodi se da je Hartmanova odgovorna za „namerno i svojevotjno otkrivanje podataka pri svesnom kršenju [sudijske] naredbe“.

U sudskom nalogu se navodi da je to obelodanjivanje učinjeno u knjizi *Mir i kazna (Paix et Chatiment)*, koju je Hartmanova objavila 2007., kao i u njenom članku „Prikriveni ključni dokazi o genocidu“, koji se 21. januara 2008. pojavio na internet-stranici Bosanskog instituta.

Hartmanova je navodno otkrila sadržaj dveju tajnih odluka – koje su žalbene sudije donele 20. septembra 2005. i 6. aprila 2006. – iako se u isti mah osvrnula i na činjenicu da su one bile poverljivog karaktera.

Smatra se da se te odluke tiču odnosa suda prema izvesnim dokumentima, uključujući i zapisnike sa sastanaka srbijanskog Vrhovnog saveta odbrane (VSO), koji su održavani tokom devedesetih, za vreme ratova u bivšoj Jugoslaviji.

Sadržaj tih dokumenata sud je – u skladu sa pravilima koja dozvoljavaju zaštitu nacionalne bezbednosti – proglasio poverljivim, pri čemu mnogi veruju da se u njima nalaze i ključni podaci o umešanosti Beograda u rat.

Zahtevajući da se pojave na suđenju Hartmanovoj, organizacije žrtava su zatražile da sudu iznesu informacije o „šteti koju zbog takozvanih zaštićenih arhiva i dokumenata trpe žrtve i čitave zajednice u regionu“.

Takođe su saopštile kako žele da obaveste sudsko veće o poteškoćama koje se – zbog toga što Haški tribunal nastavlja da štiti tajnost dokumenata – javljaju pri krivičnom gonjenju osumnjičenih za ratne zločine i obeštećivanju žrtava.

Po pravilima Tribunala, sudije mogu predložiti ili dozvoliti nekoj državi, organizaciji ili osobi da se pred njima pojave kao „prijatelj suda“ (amicus curiae) i izjasne o nekom konkretnom pitanju ukoliko smatraju da je to „poželjno za adekvatno razrešenje slučaja“.

Organizacije su saopštile i kako žele da pokažu negativne posledice postupka protiv Hartmanove.

Po njihovim rečima, suđenje će možda „destabilizovati region, podstaći nezadovoljstvo žrtava [i] ugroziti temeljne principe rada [Tribunala]“ – navodi se u zajedničkom pismu koje su pomenute organizacije uputile 13. marta ove godine.

„Poverenje u [Tribunal] i međunarodnu pravdu bi [usled toga] moglo biti izgubljeno.“

Udruženje logoraša Bosne i Hercegovine uputilo je 2. februara 2009. i zasebno pismo sudu, u kojem je takođe zatražilo da iznese argumente na suđenju Hartmanovoj zbog objavljivanja odluka o poverljivoj vojnoj dokumentaciji iz Srbije koja je u posedu suda.

Ta organizacija smatra da će ova dokumenta pokazati da su izbeglički logori – u kojima su tokom rata boravili bošnjački, hrvatski i srpski civili – zapravo bili zatvori, koje su svesno osnovale bivše jugoslovenske vlasti.

Srbijanski zvaničnici su negirali da je bilo tako, tvrdeći da su logori služili kao sabirni centri za izbeglice iz regiona, te ističući da su uslovi u njima bili u skladu sa međunarodnim pravom.

Međutim, u svojoj odluci od 6. maja, sudije su navedenim organizacijama uskratile mogućnost da u sklopu postupka za uvredu suda koji se vodi protiv Hartmanove izraze svoje interese.

„Veće je zauzelo stav kako za adekvatno odlučivanje o ovom predmetu ne bi bilo poželjno razmatrati podneske koje su predložili podnosioci“, presudile su sudije. One nisu predočile nikakve preciznije razloge.

Predsednik Udruženja logoraša Bosne i Hercegovine, Murat Tahirović, izjavio je za IWPR da će se žaliti na odluku posebnog veća koje vodi slučaj Hartmanove da ne sasluša argumente u prilog obelodanjivanja zaštićenih dokumenata.

„Udruženje logoraša Bosne i Hercegovine nije zadovoljno odlukom posebnog veća“, rekao je on IWPR-u.

„Žrtve mučenja u logorima zaslužuju da sudeluju u [sudskom] procesu. Nadamo se da [će sud] ponovo razmotriti naš zahtev, ili žalbu, [i] odobriti [nam] učešće u pravnom postupku koji se vodi protiv Florans Hartman.“

Nikakav novi datum nije utvrđen za suđenje Hartmanovoj, koje je prvobitno bilo zakazano za 5. februar. Pre tog datuma je slučaj bio vraćen na početak zbog zahteva odbrane da dvojica sudija budu zamenjena zbog toga što „izgleda nisu nepristrasni“.

Panel sudija, koje je predsednik suda imenovao da nadgledaju predmet, odlučio je da odnos između sudija i imenovanog tužioca, Brusa MerFarlejna (Bruce MacFarlane), „objektivnog posmatrača može da navede na zaključak da sudsko veće ima nekakav interes u istrazi i postupku protiv g-đe Hartman“.

Dvojica sudija – Karmel Agijus (Carmel Agius) i Afons Ori (Alphons Ori) – udaljena su 2. aprila iz slučaja i zamenjena sudijama Mehmetom Gunejom (Mehmet Guney) i Liuom Dakunom (Liu Daqun).

Obrana je nakon toga 21. aprila podnela zahtev da nove sudije zanemare sve naloge i odluke koje su prethodne sudije donele, uključujući i same optužbe.

Ona tvrdi da optužbe protiv Hartmanove više nisu validne zbog toga što su ih pokrenule prethodne sudije, te ističu kako nove sudije protiv okrivljene ne bi trebalo da ponovo pokreću, niti da nastavljaju postupak za uvredu suda.

O tom zahtevu još uvek nije doneta nikakva odluka.

Simon Jennings je izveštač IWPR-a iz Haga.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/odbacen-zahtev-zrtava-da-govore-na-sudenju>